

Avukatlık Büroları, Muayenehaneler ve Eczanelerin İşyeri Açma İzni Alması

Bu karar; avukatlık büroları, muayenehaneler ve eczanelerin belediyeden işyeri açma izni almasına gerek olup olmadığı hususuna ilişkindir.

T.C.

DANIŞTAY

1. Daire

Esas: 1990/30

Karar: 1990/46

Tarih: 29.03.1990

ÖZET: Avukatlık büroları, muayenehaneler ve eczanelerin belediyeden işyeri açma izni almasına gerek olmadığı ve bu sebeple işyeri açma izni harcına tabi bulunmadığı Hk.

(1580 sayılı Belediye K. m. 15, 113) (1136 sayılı AK. m. 9, 43) (2464 sayılı BGK. m. 81)
(1512 sayılı Noterlik K. m. 1) (2575 sayılı Danıştay K. m. 23)

KARAR METNİ:

2464 s. Belediye Gelirleri Yasasının 81'nci maddesinin uygulanması hususunda doğan duraksamanın giderilmesi amacıyla istişare düşünce istemine ait başbakanlığın 8.2.1990 tarihli ve KK. Gn. Md. 07/174-2/01480 s. yazısına ekli içişleri Bakanlığının 6.2.1990 tarihli ve Hukuk Müşavirliği 81-106/143 s. yazısında aynen:

OLAY:

1580 S. Belediye Kanunu'nun Belediyelerin görevlerini belirleyen 15. maddesinin 3. bendinde belediyelerden ruhsat almak zorunda olan iş ve eğlence yerleri sayılmış olup, "Lokanta, birahane, gazino, kahvehane, meyhane, han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar dancing ve emsali yerler" olarak belirlenmiştir.

Anılan maddede sayılan işyerleri arasında Avukatlık yazıhanesi, noterlik daireleri, doktor ve eczaneler belirtilmemiş olmakla söz konusu işyerlerinin açılması ile ilgili olarak belediyeden ruhsat alma zorunluluğu bulunmamaktadır.

1136 S. Avukatlık Yasanın 9. maddesinde Avukatlara ruhsatnamenin ilgili baro tarafından verileceği hükme bağlanmış, öte yandan her Asliye Hukuk Mahkemesinin bulunduğu yerde noterlik işlemlerini görmek üzere bir noterliğin kurulması veya gerek görüldüğü takdirde birden fazla noterliğin açılması yetkisi münhasıran Adalet Bakanlığına ilişkin olup noterliğin faaliyete geçmesi hususunda başka makamdan ve mahalli belediyelerden izin alınmamaktadır.

Doktor ve eczacılar açacakları işyerleri, açma izni 6197 s. Yasa uyarınca Sağlık Bakanlığından alacağı izin yeterli olduğu ve belediyelerden ayrıca izin alınmasına gerek olmadığı, bu sebeple yukarda sayılan işyerlerinin 2464 s. Belediye Gelirleri Yasasının 81. maddesi kapsamındaki işyerleri olmadığından, işyeri açma izin harcına tabi tutulmasının mümkün olamayacağı ileri sürülerek, konu Danıştay Birinci Dairesince incelenmesine götürülerek 30.6.1987 gün ve E:1987/236, K: 1987/250 s. kararında;

"İstişare görüş isteminin konusu, noterlik daireleri ile avukatlık bürolarının 2464 s. Belediye Gelirleri Yasasının 81. maddesinde imgörülen işyeri açma izni harcına tabi olup olmadıkları hususuna ait bulunmaktadır.

2464 S. Belediye Gelirler Yasasının sistematığı incelendiğinde belediye gelirlerinin iki bölümde düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bunlardan biri, kişilerin mali gücüne göre belediye giderlerine katılmaları anlayışı içerisinde ödeyeceği belediye vergileri, diğeri ise belediyenin yaptığı hizmetler karşılığı bu hizmetlerden yararlananlardan aldığı belediye harçları bölümleridir.

2464 S. Yasanın, işyeri açma izni harcıyla ilgili 81. maddesi ise Belediye Harçları kısmının Çeşitli Harçlar Bölümünde yer almaktadır. Bu itibarla işyeri açma izni karşılığında alınacak paranın yasadaki adı, yeri ve niteliğine göre "harç" olduğu konusunda bir duraksama olmamak gerekir. Harcın ise, İdarenin yaptığı belirli bir hizmetin karşılığı olarak bu hizmetten yararlananlardan alındığı bilinen bir husustur.

Noterlik hizmetleri, 1512 S. Noterlik Yasasının 1. maddesi hükmü gereğince bir kamu hizmeti olup aynı kanunun 3"üncü maddesinde noterliklerin açılması yetkisi Adalet Bakanlığına tanınmış, 40"inci maddesinde ise noterlik dairesinin resmi daire sayılacağı hükme bağlanmıştır. Yine 1512 s. Kanunun 198"inci maddesinin I"inci bendinde noterlik dairesinin yerinin tespiti ve değiştirilmesine, 2. bendinde ise noterlik dairesinin iç düzenine ait hususların yönetmelikte düzenlenmesi öngörülmüş, 13.7.1976 tarihli ve 15645 s. Resmi Gazetede yayımlanan Noterlik Yasanın Yönetmeliğinin 2"Naci maddesinde noterlik dairesinin yerinin tespitinin Adalet Bakanlığınca yapılacağı, 4"üncü maddesinde resmi dairelerin tabelaları niteliğinde bir tabela asılması ve bayrak çekilmesi zorunluluğu, 5"inci maddesinde noterlik dairelerinin kira sözleşmesinin noter adına değil, daire adına yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu halde noterlik dairesinin resmi daire niteliğinde olduğu ve açılışlarında belediyelerin yaptığı bir hizmetin bulunmadığı açıktır.

öte yandan, 1136 S. Avukatlık Yasasının I"inci maddesi gereğince avukatlık hizmetleri de kamu hizmetlerinden sayılmakta ve aynı kanunun 43"üncü maddesi hükmü gereğince avukatların büro kurmaları zorunlu olup, büroların nitelikleri ise barolarca belirlenmektedir. Barolar ise büroların niteliklerini yönetmeliklerle belirlemekte bu niteliğe uygun bulunmayan büro sahiplerine ise disiplin cezası uygulanmaktadır. Bu itibarla avukatlık bürolarının gerek niteliklerinin belirlenmesinde, gerekse açılışlarında belediyelerce yapılan herhangi bir hizmet bulunmamaktadır.

Belediyenin noterlik daireleri ve avukatlık büroları için mevzuatta ön görülen gerekli ve zorunlu hususları denetleme veya belli belediye hizmetleri yapma gibi harç alınmasını gerektirecek bir faaliyetinin olmaması, işyerinin kazanç amacı gütmemesinin harç alınmasını gerekli ve haklı kılmaması nedenleriyle sözü edilen daire ve büroların 2464 s. Kanunun 81"inci maddesinde yazılı işyeri açma izni harcına tabi olamayacağı, (mütalaa kılınmakla dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına)

Diğer taraftan;

Eczanenin kuşat ruhsatsız işletmeciliğinden bahisle faaliyetten yasaklanmasına ait 30.12.1985 tarih ve 5394/1 S. Çankaya Belediye Encümeni Kararının iptal edilmesine ait 10.12.1986 tarihli 792 s. Ankara 4"üncü İdare Mahkemesinin temyizen incelenerek bozulması talebi ile konu Danıştay 8. Dairesinin tetkiki sonucu 22.12.1987 gün ve E:1987/239, K:1987/644 s. kararında;

"... Dava dosyasının incelenmesinden, davacının Sağlık Bakanlığından aldığı izinle eczane açtığı, belediye görevlilerince yapılan denetimde 2464 s. Kanunun 81. maddesi uyarınca işyeri açma izin belgesi bulunmadığı belirlendiğinden 1580 s. Kanunun 113. maddesi

uyarınca işyeri açma izni alınıncaya kadar eczanenin çalışmaktan yasaklanmasına ait dava konusu kararın alındığı, açılan dava sonunda eczanelerin Sağlık Bakanlığından alınacak izinle açılacakları ve belediyeden işyeri açma izni almak zorunda olmadıklarından, 2464 S. Belediye Gelirleri Kanununun 81. maddesi uyarınca işyeri açma izin harcı ödeme zorunlulukları bulunmadığı gerekçesiyle işlemin İdare Mahkemesince iptal edildiği anlaşılmıştır.

Temyizen incelenerek bozulması istenilen İdare Mahkemesi kararında eczane açabilmek için 6197 s. Kanun uyarınca Sağlık Bakanlığından izin alınmasının yeterli olduğu, belediyelerden ayrıca izin alınmasına gerek olmadığına ait bölüm doğru ise de, belediyelerin işyeri açma izni vermedikleri eczanelerden, Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca işyeri açma izin harcı alamayacaklarına ait bölümünde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

2464 S. Belediye Gelirleri Kanunu ile ilgili Yönetmelikte Belediye sınırları veya mücavir alanları, içerisinde açılacak bütün işyerlerinin işyeri açma izin harcı ödemeleri gerektiği belirtildiği gibi eczanelerin bu harçtan ayık olmadıkları yargı kararları (D. 9. D. 6.10.1987, E:1986/2504, K:1987/2666) ile de açıklık kazanmıştır.

Bu halde Sağlık Bakanlığından eczane açmak üzere izin aldığı halde, belediyeye işyeri açma izin harcı yatırmadan çalışmaya başladığı belirlenen eczaneden 1580 s. Belediye Kanununun 113"üncü maddesi uyarınca cezalı harç alınması gerekmekte ise de, işyeri açma izin harcı yatırılmadığı öne sürülerek işyerinin kapatılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Ayrıca harcın ödenip ödenmeyeceği konusunda doğacak uyuşmazlıkların çözüm yerinin de vergi mahkemeleri olduğu açıktır.

İdare Mahkemesi kararının gerekçesinin, eczanelerin işyeri açma izin harcı ödemekle yükümlü olmadıklarına ait bölümü yerinde değilse de dava konusu işlemin iptal edilmesinde sonuç olarak kanuna aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan sebeplerle Ankara 4"üncü İdare Mahkemesinin 10.12.1986 tarih ve E:1986/419, K:1986/792 s. kararı sonuç olarak yerinde olup bozulmasını gerektiren başka bir nedende bulunmadığından temyiz isteminin reddine karar verilmiş bulunmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere;

Avukat, noter, doktor ve eczacılardan 2464 s. Belediye Gelirleri Yasanın 81"inci maddesine göre işyeri açma izni harcı alınıp alınmayacağı konusunda tereddütler olduğundan 2575 s. Danıştay Yasasının 23"üncü maddesinin (e) bendi uyarınca konunun bir kerede Danıştayca incelenerek mütalaaya bağlanmasını tensip ve takdirlerinize arz

ederim." denilmektedir.

Gereği Görüşölüp Düşünöldü:

İstışari görüş isteminin konusu, noterlik daireleriyle avukatlık büroları, doktor muayenehaneleri ve eczanelerin, 2464 s. Belediye Gelirleri Yasanın 81"inci maddesinde ön görölen işyeri açma izni harcına tabi olup olmadıkları hususuna ait bulunmaktadır.

2464 s. Belediye Gelirleri Yasasının sistematığı incelendiğinde belediye gelirlerinin iki bölümde düzenlendiğı anlaşılmaktadır. Bunlardan biri, kişilerin mali gücüne göre belediye giderlerine katılmaları anlayışı içerisinde ödeyeceğı belediye vergileri, diğeri ise belediyenin yaptığı hizmetler karşılığı bu hizmetlerden yararlananlardan aldığı belediye harçları bölümleridir.

2464 S. Yasanın, işyeri açma izni harcıyla ilgili 81"inci maddesi ise belediye harçları kısmının çeşitli harçlar bölümünde yer almaktadır. Bu itibarla işyeri açma izni karşılığında alınacak paranın yasadaki adı, yeri ve niteliğine göre, "Harç" olduğı konusunda bir duraksama olmamak gerekir. Harem ise, İdarenin yaptığı belirli bir hizmetin karşılığı olarak bu hizmetten yararlananlardan alındığı bilinen bir husustur.

Noterlik hizmetleri, 1512 s. Noterlik Yasasının l"inci maddesi hükmü gereğince bir kamu hizmeti olup aynı Kanunun 3"üncü maddesinde noterliklerin açılması yetkisi Adalet Bakanlığına tanınmış, 40"inci maddesinde ise noterlik dairesinin resmi daire sayılacağı hükme bağlanmıştır. Yine 1512 s. Kanunun 198"inci maddesinin l"inci bendinde noterlik dairesinin yerinin tespiti ve değiştirilmesine, 2"nci bendinde ise noterlik dairesinin iç düzenine ait hususların yönetmelikte düzenlenmesi öngörölmüş, 13.7.1976 tarihli ve 15645 s. Resmi Gazetede yayınlanan Noterlik Yasası Yönetmeliğinin 2"nci maddesinde noterlik dairesinin yerinin tespitinin Adalet Bakanlığınca yapılacak, 4"üncü maddesinde resmi dairelerin tabelaları niteliğinde bir tabela asılması ve Bayrak çekilmesi zorunluluğı, 5"inci maddesinde noterlik dairelerinin kira sözleşmesinin noter adına değil, daire adına yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu halde noterlik dairesinin resmi daire niteliğinde olduğı ve açılışlarında belediyelerin yaptığı bir hizmetin bulunmadığı açıktır.

öte yandan, 1136 s. Avukatlık Yasasının 1'inci maddesi gereğince avukatlık hizmetleri de kamu hizmetlerinden sayılmakta, aynı Kanunun 43'üncü maddesi hükmü gereğince avukatların büro kurmaları zorunlu olup büroların nitelikleri ise barolarca belirlenmektedir. Barolar ise büroların niteliklerini yönetmeliklerle belirlemekte bu niteliğe uygun bulunmayan büro sahiplerine ise disiplin cezası uygulamaktadırlar. Bu itibarla avukatlık bürolarının gerek niteliklerinin belirlenmesinde gerekse açılışlarında belediyelerce yapılan herhangi bir hizmet bulunmamaktadır.

6197 s. Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunla, eczane açma izninin Sağlık Bakanlığından alınacağı hükme bağlanmış, eczanelerin işletilmesine ait sair hususlar da aynı Yasada düzenlenmiştir.

1219 s. Tebabet ve Şuabati Sanatlarının Tarzı icrasına Dair Kanun'un 5'inci maddesinde de özel muayenehane açmak veya evinde muayenehane tesis etmek suretiyle sanatını icra etmek isteyen her doktorun hasta kabulüne başlamasından itibaren en çok bir hafta içerisinde isim ve hüviyetini, diploma gün ve numarasını ve muayenehane açtığı yer ve var ise ihtisas diplomasını mahallin en büyük sağlık memuruna kaydettirmeye ve muayenehanenin nakli halinde de en az yirmi dört saat önce durumu bildirmeye mecbur olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere, doktor muayenehaneleriyle eczanelerin açılmalarında da belediyelerce yapılan herhangi bir hizmet bulunmamaktadır.

Diğer taraftan; 1589 s. Belediye Kanunu'nun belediyelerin görevlerini belirleyen 15'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında "...lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kiraathane, meyhane, han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar, dansing ve emsali yerler..." belediyelerden ruhsat almak zorunda olan iş ve eğlence yerleri olarak sayılmış anılan maddede sayılan işyerleri arasında avukatlık bürosu, noterlik dairesi, muayenehane ve eczaneler bulunmamakta ve bunlar maddedeki "emsalleri" sözcüğünün kapsamına da girmemektedir. Bu nedenle, söz konusu işyerlerinin açılmasıyla ilgili olarak belediyeden ruhsat alınması zorunluluğu da yoktur.

Noterlik daireleri, avukatlık büroları, doktor muayenehaneleri ve eczaneler için mevzuatta ön görülen gerekli ve zorunlu hususları denetleme veya belli hizmetleri yapma gibi harç alınmasını gerektirecek bir belediye faaliyetinin olmaması, işyerinin kazanç amacı gütmemesinin harç alınmasını gerekli ve haklı kılmaması nedenleriyle sözü edilen daire, büro, muayenehane ve eczanelerin belediyeden işyeri açma izni almasına gerek bulunmadığı ve 2464 s. Yaşartın 81'inci maddesinde yazılı işyeri açma izni harcına tabi olamayacağı mütalaa kılınmakla dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına

29.3.1990 tarihinde oybirliđiyle karar verildi.

Kaynak: DKD Sayı: 80 Sayfa: 45

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA